

RÉSZLETEK
A WECHSELMANN-HÁZ
ÉLETTÖRTÉNÉBŐL

TÖBB MINT EGY ISKOLATÖRTÉNET
NÁDAS PÁL 2023. 10. 27.

I. FEJEZET - A WECHSELMANN-HÁZ ELSŐ 115 ÉVE

I.1. KI VOLT WECHSELMANN IGNÁC?

I.5.1. A WECHSELMANN-HÁZBA KÖLTÖZTETIK

AZ IZRAELITA SIKETNÉMÁK ORSZÁGOS INTÉZETÉT (1928/29)

I.6.1. REMÉNY A REMÉNYTELENSÉGBEN

A MEXIKÓI ÚT 60. ÉS A COLOMBUS UTCA 46. A VÉSZKORSZAK IDEJÉN

I.6.2. TANÚSÁGTÉTELEK, VISSZAEMLEKEZÉSEK ÉS TANÚVALLOMÁSOK

I.7. AZ ÉLET ÚJ REMÉNYE

I.8. AZ IDEGEN NYELVEK FŐISKOLÁJA VETTE BIRTOKBA A WECHSELMANN-HÁZAT

I.9. A WECHSELMANN-HÁZ

A MOZGÁSKORLÁTOZOTT GYERMEKEK SZOLGÁLATÁBAN (1955-)

I.10. KORSZAKOKON ÉS GENERÁCIÓKON ÁTÍVELŐ FEJLESZTÉSEK

I.10.5. A HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

I.11. A POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI RENDSZERVÁLTÁST MEGELŐZŐ

ÉS AZ AZT KÖVETŐ ÉVEK VÁLTOZÁSAI

II. FEJEZET - ÉLETUTAK, VISSZAEMLEKEZÉSEK (11 TANÁR ÉS 22 DIÁK)

III. FEJEZET - ADATTÁR

IV. FEJEZET - HIVATKOZÁSOK, PUBLIKÁCIÓK, SZAKIRODALMI FORRÁSOK, RÖVIDÍTÉSEK ÉS NÉVMUTATÓ

WECHSELMANN IGNÁC

1894

LÁSZLÓ FÜLÖP ELEK

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

WECHSELMANN IGNÁC MUNKÁSSÁGA

NEVÉHEZ KÖTHETŐK:

DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA KIVITELEZÉSE

FESTETICS-PALOTA KIVITELEZÉSÉNEK VEZETÉSE

A BRÓDY SÁNDOR ÉS A PUSKIN UTCA SARKÁN ÁLLÓ

PALOTABÉRHÁZ (1874) KIVITELEZÉSE

FŐVÁMHÁZ (1870–1874) KIVITELEZÉSE

VÁRKERT BAZÁR (1875–1883) KIVITELEZÉSE

VÁMPALOTA KIVITELEZÉSE

RÉGEBBI EGYETEMI ÉPÜLETEK KIVITELEZÉSE

EGYETEMI KÖNYVTÁR KIVITELEZÉSE

ANDRÁSSY, ESTERHÁZY, FESTETICS, ZICHY

ÉS KÁROLYI FÉLE PALOTÁK KIVITELEZÉSE

TÖBB NAGY MALOM

(PANNONIA, ERZSÉBET, KONKORDIA) KIVITELEZÉSE

TEVÉKENYSÉGÉÉRT LOVAGI CÍMMEL TÜNTETTÉK KI.

WECHSELMANN IGNÁC
HAGYATÉKA

1.700.000 FORINT HAGYATÉK
40.000 FORINT ÉVI KAMATA
AZ ISKOLAI TANÍTÓK ÉS ÖZVEGYEIK
NYUGDÍJALAPJÁRA

WECHSELMANN IGNÁC
HAGYATÉKA

1.700.000 FORINT HAGYATÉK
40.000 FORINT ÉVI KAMATA
AZ ISKOLAI TANÍTÓK ÉS ÖZVEGYEIK
NYUGDÍJALAPJÁRA
A FENNMARADÓ KAMATOK
A VAKOK TANINTÉZMÉNYE
MŰKÖDÉSÉRE

WECHSELMANN IGNÁC
HAGYATÉKA

1.700.000 FORINT HAGYATÉK
40.000 FORINT ÉVI KAMATA
AZ ISKOLAI TANÍTÓK ÉS ÖZVEGYEIK
NYUGDÍJALAPJÁRA
A FENNMARADÓ KAMATOK
A VAKOK TANINTÉZMÉNYE
MŰKÖDÉSÉRE
TELEKVÁSÁRLÁS 1904-BEN
51.479 KORONA 40 FILLÉRÉRT
(MEXIKÓI ÚT 60.)
WECHSELMANN IGNÁC
HAGYATÉKA

ADLER SIMON
IRÁNYÍTÁSÁVAL
12 VAK GYERMEKKEL
MEGKEZDŐDIK
AZ OKTATÁS

1907. OKTÓBER

ÜNNEPÉLYES HÁZAVATÓ
1908. DECEMBER 20.

KISOK-pálya

Erzsébet királyné útja

Colombus utca

Korong utca

A gyűjtőtábor bejárata

Colombus utca 46.

Barakképület

a gyűjtőtábor területén

A ház, ahol József Attila lakott

Kerti villa

Toldaléképület

étkezőhelyiség

Hátsó lépcsőház

szenespince, tornaterem
igazgatói lakás, padlásfeljáró

Nyomorék Gyermekek
Országos Otthona
Mexikói út 63.

Wechselmann-ház
Mexikói út 60.

A MAGYAR HATÓSÁGOK AKTIVITÁSÁVAL MEGKEZDŐDÖTT
A VIDÉKI ZSIDÓK GETTÓSÍTÁSA ÉS DEPORTÁLÁSA

A NÉMETEK ÁLTAL MEGSZÁLLT TERÜLETEKEN MEGKEZDŐDÖTT
A LAKOSSÁG KIFOSZTÁSA ÉS A TÁRSADALMI VAGYON ELKOBZÁSA

AZ ÁRUÉRT-ÉLETET MENTŐAKCIÓT

KASZTNER REZSŐ IRÁNYÍTOTTA A COLOMBUS UTCAI TÁBORBÓL.

AZ ÖSSZEGYŰJTÖTT VAGYON ELLENÉRTÉKEKÉNT
A PALESZTINÁBA TÖRTÉNŐ KIVÁNDORLÁS REMÉNYE VOLT
AZ AUSCHWITZI KONCENTRÁCIÓS TÁBOR HELYETT.

ÁRUÉRT, PÉNZÉRT, SZEMÉLYES VAGYONÉRT

AZ ÉLETBEN MARADÁS VOLT A REMÉNY

SS-KATONÁK BIZTOSÍTOTTÁK A TÁBOR ŐRZÉSÉT
A NYILASOK HATALOMÁTVÉTELEIG
EZÉRT HÍVTÁK
A KIVÁLTSÁGOSOK TÁBORÁNAK

ÁPRILISTÓL DECEMBERIG
TÖBB MINT 4 500 EMBERT
ZSÚFOLTAK ITT ÖSSZE

1944. JÚNIUS 30-ÁN INNEN INDULT
AZ EGYETLEN KASZTNER VONAT, AMELY
1 684 ZSIDÓ EMBERT MENEKÍTETT
AUSCHWITZ HELYETT SVÁJCBA

REMÉNY

A REMÉNYTELENSÉGBEN

MEXIKÓI ÚT 60. ÉS COLOMBUS UTCA 46.

YAD VASHEM FOTÓARCHÍVUM

A MÁSODIK MENEKÍTÉS REMÉNYÉRE VÁRVA
1944. OKTÓBER 16-ÁN

A NYILAS HATALOMÁTVÉTELT KÖVETŐEN
A TÁBOR VÉDELMÉT

A NEMZETKÖZI VÖRÖSKERESZT
BIZTOSÍTOTTA

REMÉNY

A REMÉNYTELENSÉGBEN

MEXIKÓI ÚT 60. ÉS COLOMBUS UTCA 46.

YAD VASHEM FOTÓARCHÍVUM

1944. DECEMBER 3-ÁN

3500 EMBER ZSÚFOLÓDOTT ÖSSZE

A TÁBOR BARAKKJAIBAN

ÉS A WECHSELMANN-HÁZBAN.

A TÁBORBAN EZEN A NAPON

MEGKEZDŐDÖTT A POKOLJÁRÁS

A TÁBOR JÁRÓKÉPES LAKÓIT
A NYILASOK ÉS A MAGYAR CSENDŐRÖK DEPORTÁLTÁK
A BERGEN-BELESNI KONCENTRÁCIÓS TÁBORBA,
DE VOLTAK HÁTRAHAGYOTTAK IS,
VAKOK, SIKETNÉMÁK, ÉS MOZGÁSSÉRÜLTEK.

LÖVÖLDÖZÉS KEZDŐDÖTT,
AMELYBEN A BECSÜLT ADATOK SZERINT
**50-70 SZEMÉLYT GYILKOLTAK LE,
VAGY LETTEK ÖNGYILKOSOK.**

1944. DECEMBER 12-ÉN
A NYILASOK KANIZSAI DEZSŐ IGAZGATÓT
ÉS A SIKETNÉMA DIÁKOKAT
A BUDAPESTI GETTÓBA KISÉRTÉK.

VOLTAK, AKIK A GETTÓBAN
ÉS VOLTAK AKIK A **WECHSELMANN-HÁZBAN**
ÉLTÉK MEG A FELSZABADULÁST.

A HÁZ EDDIGI MŰKÖDÉSE ALATT
- TÍZ ÉV KIVÉTELÉVEL -

A SÉRÜLT GYERMEKEK SZOLGÁLATÁBAN
ÁLLOTT ÉS ÁLL MA IS.

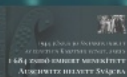

WECHSELMANN IGNÁC
ALAPÍTÓI SZÁNDÉKA,
HOGY A HÁZ A TÁRSADALOM
„LEGKISZOLGÁLTATOTTABBJAINAK
ÉS LEGELESETTEBBJEINEK”
NEMZEDÉKEIT SZOLGÁLJA,
MIND A MAI NAPIG ÉRVÉNYESÜL.

KUTATÁSI HELYSZÍNEK:

ACADEMIA.EDU (www.academia.edu)
ARCANUM DIGITÁLIS TUDOMÁNYTÁR (www.adtplus.arcanum.hu)
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNELMI LEVÉLTÁRA (ÁBTL) (<https://www.abtl.hu/>)
BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁR (BFL)
BTM KISCELLI MÚZEUM
BUDAPESTI ZSIDÓ HITKÖZSÉG (BZSIH), RÁKOSKERESZTÚRI (KOZMA UTCA) TEMETŐ
CSILLAGHÁZ ÁLTALÁNOS ISKOLA, TÖRTÉNETI ARCHÍVUM
DEPORTÁLTAKAT GONDOZÓ ORSZÁGOS BIZOTTSÁG (DEGOB)
EURÓPAI ZSIDÓ KUTATÁSI ARCHÍVUM
EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM (ELTE) LEVÉLTÁR
FORTEPAN FOTÓGYŰJTEMÉNY (www.fortepan.hu)
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR (FSZEK), BUDAPEST GYŰJTEMÉNY
FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR (FSZEK) (<https://fszek.hu/onlibrary/databases/>)
GHETTO FIGHTERS' HOUSE ARCHIVES (GFH) ISRAEL
HADTÖRTÉNETI INTÉZET MÚZEUM
HUNGARICANA KÖZGYŰJTEMÉNYI PORTÁI, (www.hungaricana.hu)
LAJTA BÉLA VIRTUÁLIS ARCHÍVUM (www.lajtaarchiv.hu)
MAGYAR ELEKTRONIKUS KÖNYVTÁR
MAGYAR NEMZETI DIGITÁLIS ARCHÍVUM (MANDA) (<https://mandadb.hu/>)
MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR (www.mnl.gov.hu)
MAGYAR NEMZETI MÚZEUM TÖRTÉNETI FÉNYKÉPTÁR
MAGYAR ZSIDÓ MÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR
MOZGÁSJAVÍTÓ ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, GIMNÁZIUM, EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI
MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY ÉS KOLLÉGIUM TÖRTÉNETI ARCHÍVUM
MTVA FOTÓARCHÍVUM
NEMZETI OLIMPIAI ÉS SPORTMÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR
NEMZETI ÖRÖKSÉG INTÉZET (NÖRI) SALGÓTARJÁNI ÚTI ZSIDÓ TEMETŐ
ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM (OPKM)
ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR (OSZK)
USC SHOAH ALAPÍTVÁNY (<https://sf.usc.edu/>)
ÜZSOKI KÓRHÁZ ORTOPÉDIAI-TRAUMATOLÓGIAI OSZTÁLY TÖRTÉNETI ARCHÍVUM
YAD VASHEM DIGITÁLIS FOTÓGYŰJTEMÉNY (<https://photos.yadvashem.org/>)
YIVO ENCYCLOPEDIA OF JEWS IN EAST EUROPE (<https://yivoencyclopedia.org/>)
VIZUÁLIS TÖRTÉNETI ARCHÍVUM (EISZ) (<https://vha.usc.edu/>)

AZ ELŐADÁS FORRÁSAI:

<https://peoplepill.com/people/ludwig-foerster-1/> LETÖLTVE: 2020.10.07) // EROJIMOVICS KINGA – KOMORÓCZY GÉZA

PUSZTAI VIKTÓRIA ET. AL: A ZSIDÓ BUDAPEST. (I. KÖTET. DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA.) 1995.150158. // KOMÁRIK DÉNES: A DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA ÉPÍTÉSE. BUDAPEST NEGYED. 1995. ÉVF. 8.SZ. 31–43. // KOMORÓCZY GÉZA: A ZSIDÓK TÖRTÉNETE... I.M. II. KÖTET 46. ÉS 164.] // PESTI NAPLÓ, 1903. FEBRUÁR 19. // KOVÁCS DÁNIEL – BATÁR ZSOLT: SZECCESSZIÓS BUDAPEST. 2012. 151. // NOVOTNYÉ PLETSCHER HEDVIG: BUDAPEST VÁROSFEJLŐDÉSE AZ EGYESÜLETTŐL NAPJAINKIG. 1998. 756–758. // BUZA PÉTER: HERMINAMEZŐ. FEJEZETEK EGY VÁROSRÉSZ TÖRTÉNETÉBŐL. 1992. 63. // PESTI NAPLÓ, 1903. FEBRUÁR 19. 5. // PESTI NAPLÓ, 1903. FEBRUÁR 19. 4. // PESTI HÍRLAP, 1903. FEBRUÁR 22., 11. // EGY NAGY JÖTEVŐ HALÁLA. VASÁRNAPI ÚJSÁG KÉPES FOLYÓIRAT, 1903. 737–739. // EGYENLŐSÉG. ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP, A PESTI HITKÖZSÉG ÉS A WECHSELMANN-FÉLE ALAPÍTVÁNYOK. 1903. MÁRCIUS 01. 6–7. // NAGY LÁSZLÓ BÁLINT (2021): VELÜK INDULT BUDAPEST VILÁGVÁROSSÁ FEJLŐDÉSE. PESTBUDA <https://pestbuda.hu/> HU HJMA XXXIII-8/B 2. MAGYAR ZSIDÓ MÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR 1936. // PESTI NAPLÓ, 1903. FEBRUÁR 19. 6. // A HÉT, JÖTÉKONYSÁG. 1903. 8.SZ. 122123.

AZ EMBERSZERETET HÁZA. BUDAPEST HÍRLAP, 1908. DECEMBER 19. 8. // BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS KÖZIGAZGATÁSA ÉS KÖZÁLLAPOTAI AZ 1908. ÉVBEN (1913, BUDAPEST) STATISZTIKAI ÉVKÖNYV 1907–1908. 319.// PESTI HÍRLAP, WECHSELMANN IGNÁC HAGYATÉKA.1903.FEBRUÁR 22. 11. // PESTI NAPLÓ, WECHSELMANN VÉGRENDELLET, 1903. FEBRUÁR 22. 11. // PESTI NAPLÓ, 1904. MÁRCIUS 25. 8. // EGYENLŐSÉG. ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP, 1908.DECEMBER 20. 5. // HU HJMA XXXIII-8/B 2. ALAPÍTÓ OKLEVÉL (1936). MAGYAR ZSIDÓ MÚZEUM ÉS LEVÉLTÁR. // BFL-15. 37. C. 7472–31643 // A FŐVÁROSI INGATLANOK FORGALMÁRÓL KÖZLEMÉNY // PESTI HÍRLAP, 1905. MÁRCIUS 12. 20. // EGYENLŐSÉG. ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP, 1908. DECEMBER 20. 5. // <http://hdke.hu/tudastar/enciklopedia/budapesti-mentobizottsag-vaada> LETÖLTVE: 2019.10.03 // MOLNÁR JUDIT: ÉMBERMENTÉS VAGY ÁRULÁS? A KASZTNER-AKCIÓ SZEGEDI VONATKOZÁSAI.

VALLOGATOTT TANULMÁNYOK A MAGYAR HOLOKAUSZT TÖRTÉNETÉBŐL.CSENDŐRÖK,HIVATALNOKOK, ZSIDÓK. IN.: SZEGEDI ZSIDÓ HITKÖZSÉG ÉVKÖNYVEI 1. 2002. 183197. // FROJIMOVICS KINGA: KOMOLY OTTÓ <https://yivoencyclopedia.org/article.aspx/Komoly-Otto>, LETÖLTVE 2022.03.16

KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET!